

Мѣстото не позволява, за да покажа тукъ ползата, която би имало за Македония от едно постоянно и умѣло изтъкване на нейнитѣ права, признати отъ договора за покровителството на малцинствата, поставенъ подъ гаранцията на Обществото на Народитѣ. Но това не е и нужно да се покава: всички македонци го съзнаватъ.

Обществото на Народитѣ, обаче, сега сега е още безъ дѣйствиелна сила и избѣгва политическитѣ въпроси, или когато взима нѣкакви рѣшения въ видъ на резолюции, тия рѣшения оставатъ като прости благопожелания.

Тогавъ?

Накжсо казано,*) македонскиятъ въпросъ въ чужбина, се явява подъ слѣдната свѣтлина:

Като мораленъ въпросъ, той е откритъ прѣдъ общественото мнѣние. Всички, които познаватъ работитѣ на Балканитѣ, знаятъ че нито букурешкиятъ, нито нѣойийскиятъ договоръ сж разрѣшили споровѣтъ между балканскитѣ народи. Но сега свѣта е залисанъ отъ много тѣжки грижи; стопанскиятъ животъ не е уравновеенъ, духоветѣ не сж намѣрили още спокойствието си, една обща тревога владѣе за сждбата на новосъздадения политически редъ, за сждбата на Европа въобще. За това мжчително състояние отговорността се стоваря най-много върху мирнитѣ договори, считани за несправедливи отъ всички свободни умове. Така щото, македонскиятъ въпросъ влиза като частъ въ цѣлата съвокупность на злѣ разрешенитѣ или неразрешенитѣ въпроси, които висятъ като водениченъ камъкъ на врата на Европа и не ѝ даватъ свободно да се движи. Ще не ще, рано или късно, по собствена воля или подъ натиска на събитията, тя ще трѣбва да се справи съ тая спѣнка.

Дипломатически прочее, македонскиятъ въпросъ не се намира, слѣдъ договоритѣ отъ 1919 г., въ онова положение, въ което се намираше до 1908. Сега нѣма Турция, нѣма и европейски концертъ, по музиката на който Турция трѣбваше да играе. Но това съвсѣмъ не ще рѣче, че днешното му положение е по-малко благоприятно, отколкото въ миналото; напротивъ, когато цѣлия свѣтъ очаква да настѣпятъ дълбоки промѣни, не е Македония, която ще бжде забравена, или която послѣдна ще се яви да иска правата си.

Сигурно е, отъ друга страна, че ако тия очаквания въ международнитѣ промѣни не се оправдаятъ, за македонския въпросъ има много благоприятни условия въ самата Югославия, която държи най-голѣмата частъ отъ Македония. Въ Югославия се борятъ двѣ главни идеи: югославянската — за автономия и федерация на областитѣ, спорѣдъ тѣхнитѣ народности, исторически и други особености — и велико-сръбската, за господство на Сърбия въ новата държава. Върху крайния изходъ на тая борба, не може да има съмнение: великосръбската идея, бранена отъ числено, културно и стопански по-слабитѣ сърби отъ старото кралство, ще падне, както младотурската политика фалира на врѣмето прѣдъ отпора на нетурскитѣ на-

*) По-подробно писахъ за това въ сп. „Македония“, год. I, кн. I (февруари) 1922.